

Василь Грабар,

студент 2 курсу відділення правознавства
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України»

Судова система Київської Русі

Для судочинства Київської Русі характерною була участь сусідів, родичів та членів громади у судовому процесі. Згідно норм «Руської Правди» суд відбувався у встановленій формі та порядку, з дотриманням традицій та звичаїв з залученням публічного обвинувача – мечника, судового захисника – детського або отрока, на підставі показів свідків

[2,с.51]. Роль громади як захисника в судовому процесі базувалась на силі громадської думки, що зумовлювало також значні повноваження громади в сфері обвинувачення. Тобто громада виступала правозахисником щодо своїх членів. Отже, впроваджувався обвинувальнозмагальний процес, а до вирішення спорів залучались не лише самі сторони та свідки, а й представники сторін, це було зумовлено єдністю звичаєвих норм та використання єдиного писемного джерела права – Руської правди. Фактично основною функцією суду, в умовах недостатньої сформованості державного апарату та судової гілки влади, залишалось посередництво при вирішенні конфліктів.

Однак, у справах про злочини, які безпосередньо стосувались інтересів пануючого класу – князя та бояр використовувались форми розшукового процесу[3,с.121].Князі та бояри самостійно здійснювали розслідування і самі ж виступали судом для таких злочинців.

Існувала практика примирення у політичній історії Київської Русі. Прикладами попередження конфліктних ситуацій завдяки договірному врегулюванню відносин були такі інститути влади як співправління князів та князівські з'їзди, саме вони нерідко передували встановленню співправління, ініціювали та встановлювали його.

Незвичною для сьогодення ритуальною формою закріплення примирної угоди було хресне цілування. Християнська релігія забороняла клятви як рудимент язичництва[2,с.329]. Натомість цілування хреста на знак дотримання укладеної угоди, надання обіцянки, обітниці розглядалось поперше, як символ миру та любові між князями, по-друге, як ритуал відвернення диявольських лестоців та ненависті.

Отже, судова система Київської Русі не зважаючи на її нерозвинутість задовольняла потреби тогочасного суспільства і відповідала його розвитку. Судових установ як державних органів не існувало, а судовий процес носив змагальний характер. Суди були народними і правосуддя здійснювалося на основі звичаєвого права. Судовий процес починався з ініціативи позивача. Сторони мали рівні права, судочинство здійснювалося публічно та усно. Процес ділився на три стадії: «заклич», «звід», «гоніння сліду». В системі доказів місце відводилася свідкам та ордаліям. Судочинство Київської Русі стало своєрідною основою для виникнення та розвитку вітчизняного судочинства.

Література

1. Андрусишин Б. І., Гуз А. М. Пам'ятки історії держави і права України. Київська Русь. К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. 62 с.
2. Кузьминець О. Історія держави і права України : навч. посібник / О. Кузьминець, В. Калиновський, П. Дігтяр К.: Україна, 2000. 429 с.
3. Новікова, Н. А. Показання свідка в цивільних справах у часи Київської Русі *.Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. Ужгород Видавничий дім «Гельветика», 2016. Т.1, №Вип. 41. С.121-124.*

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**